

III.

KONCEPCE PODPORY MÍSTNÍ AGENDY 21 V ČR
DO ROKU 2020
A AKČNÍ PLÁN PRO OBDOBÍ 2012 - 2013

OBSAH

1	DEFINICE MA21	3
2	ÚVOD	4
2.1	<i>ÚČEL KONCEPCE PODPORY MÍSTNÍ AGENDY 21 V ČR A ZÁKLADNÍ INFORMACE O JEJÍM ZPRACOVÁNÍ</i>	4
2.2	<i>VAZBA NA OSTATNÍ STRATEGIE</i>	5
3	HLAVNÍ STÁVAJÍCÍ PROBLÉMY MA21 V ČESKÉ REPUBLICE	6
3.1	<i>MEDIALIZACE, OSVĚTA A VZDĚLÁVÁNÍ</i>	6
3.2	<i>POLITICKÁ PODPORA</i>	7
3.3	<i>FINANCOVÁNÍ MA21</i>	8
3.4	<i>HODNOCENÍ MA21</i>	9
4	SWOT ANALÝZA	10
5	STRATEGICKÁ VIZE ROZVOJE MA21 V ČR	11
6	PRIORITNÍ OBLASTI, CÍLE A OPATŘENÍ K ROZVOJI MA21 V ČR	12
6.1	<i>PRIORITNÍ OBLAST 1: MEDIALIZACE, OSVĚTA, KOMUNIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ</i>	12
6.2	<i>PRIORITNÍ OBLAST 2: FINANCOVÁNÍ</i>	14
6.3	<i>PRIORITNÍ OBLAST 3: POLITICKÁ PODPORA, STÁTNÍ A ÚZEMNÍ VEŘEJNÁ SPRÁVA</i>	14
6.4	<i>PRIORITNÍ OBLAST 4: KVALITA PROCESŮ MA21</i>	16
7	IMPLEMENTACE KONCEPCE	17
7.1	<i>ZÁKLADNÍ PRINCIPY IMPLEMENTACE</i>	17
7.2	<i>AKTUALIZACE KONCEPCE</i>	17
8	MONITORING	18
8.1	<i>ZÁKLADNÍ PRINCIPY MONITORINGU</i>	18
8.2	<i>SLEDOVÁNÍ ROZVOJE MA21 V ČR</i>	18
8.3	<i>SLEDOVÁNÍ PLNĚNÍ KONCEPCE</i>	18
9	AKČNÍ PLÁN PRO ODBOBÍ 2012 - 2013	19
9.1	<i>ÚČEL AKČNÍHO PLÁNU</i>	19
9.2	<i>FINANČNÍ RÁMEC AKČNÍHO PLÁNU</i>	19
9.3	<i>OPATŘENÍ A AKTIVITY</i>	20

Pro účely Koncepce podpory místní Agendy 21 v ČR (dále také „koncepce“ a „MA21“) je MA21 definována následovně:

„MA21 je nástroj ke zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství, s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni.“

2.1 ÚČEL KONCEPCE PODPORY MÍSTNÍ AGENDY 21 V ČR A ZÁKLADNÍ INFORMACE O JEJÍM ZPRACOVÁNÍ

O zpracování koncepce bylo rozhodnuto na 23. zasedání Rady vlády pro udržitelný rozvoj (dále též „RVUR“) 23. června 2009. Dle zadání RVUR je účelem koncepce zejména vytvoření národního systémového rámce pro koordinovanou podporu a rozvoj MA21 v ČR. Koncepce tak bude představovat podklad pro efektivnější koordinaci rozvoje MA21 (zejména na úrovni centrálních orgánů státní správy) a jeho financování. S ohledem na snižování veřejných rozpočtů v důsledku nepříznivého ekonomického vývoje je koordinace aktivit mezi resorty velmi důležitým prostředkem k účelnému vynakládání dostupných prostředků - jak finančních, tak personálních.

Koncepce má také sloužit k identifikaci existujících opatření a aktivit, které jsou již realizovány příslušnými orgány státní správy (např. v rámci schválených koncepcí, plánů a programů) a které kromě svého primárního zaměření mohou přispět k plnění cílů koncepce.

Hlavní cíle věcné koncepce jsou definovány prostřednictvím strategické vize rozvoje MA21 v ČR (viz kap. 5) - tj. implementace koncepce by měla zejména:

- Zvýšit povědomí o MA21 a o udržitelném rozvoji na místní úrovni jak mezi obyvateli, tak mezi politickou reprezentací
- Zvýšit prestiž a celospolečenský význam MA21
- Zvýšit počet dobře fungujících MA21 v ČR
- Zvýšit podporu procesům MA21 ze strany politické reprezentace

Zpracování koncepce bylo koordinováno Ministerstvem životního prostředí, z obsahového hlediska je koncepce založena zejména na výstupech diskusí v rámci Pracovní skupiny MA21 Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Také návrhy opatření a aktivit, které jsou navrženy v Akčním plánu koncepce pro období 2012 - 2013 (dále také „akční plán“), byly projednávány s příslušnými resorty.

Časovým horizontem koncepce je rok 2020. Akční plán, který je součástí koncepce, byl zpracován pro období 2012 - 2013.

Koncepce významných způsobem navazuje na Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (dále též „SRUR“), který ve své prioritní ose 5 „Stabilní a bezpečná společnost“ obsahuje prioritu 5.2 „Efektivní stát, kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru“. Cílem této priority je dosáhnout efektivní veřejné správy a samosprávy územně samosprávných celků - obcí, měst a krajů, které transparentně hospodaří s konsolidovanými veřejnými financemi (dlouhodobě vyrovnaný rozpočet) a s minimalizovanými zásahy do soukromého života jednotlivců. Priorita také hovoří o posílení možnosti participace občanů na rozhodování jako předpokladu soudržné společnosti a pojistky proti zneužití moci. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR dále ve své prioritní ose 3 „Rozvoj území“ řeší upevňování územní soudržnosti, zvyšování kvality života obyvatel území a účinnější prosazování strategického a územního plánování. Jako jeden z ukazatelů této prioritní osy je uváděn podíl municipalit zapojených do aktivit místní Agendy 21. Lze předpokládat, že MA21 bude významným nástrojem implementace Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR na místní úrovni a tedy další úspěšný rozvoj MA21 povede k plnění cílů tohoto dokumentu.

Dokumentem podporujícím MA21 ve smyslu zapojení veřejnosti do územního plánování je Politika územního rozvoje České republiky 2008, a to prostřednictvím v ní obsažené republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území (článek 28).

MA21 je také jedním z nástrojů pro naplňování Státní politiky životního prostředí, podporující takové strategické plánování, které dostatečně zohledňuje problematiku životního prostředí respektive udržitelného rozvoje.

Koncepce podpory MA21 navazuje na relevantní strategické oblasti Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR 2008 - 2015.

Za jedno z východisek MA21 je možno považovat Strategii regionálního rozvoje ČR 2007 - 2013, jejíž prioritou je výkonná a efektivní veřejná správa v regionech. Problematiku efektivní veřejné správy řeší také Strategie realizace Smart Administration v období 2007 - 2015, která ve své vizi uvádí, že „veřejná správa v ČR je primárně pojata jako služba občanovi, naplňuje principy dobrého vládnutí, funguje efektivně a výkonně“, čímž představuje další významný rámec pro rozvoj MA21. V této souvislosti je nutné zmínit i Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012 až 2020, která si jako jeden z cílů rovněž klade výkonnou a efektivní veřejnou správu pojatou jako službu občanům.

Na základě získaných vstupů a podkladů lze stávající problémy MA21 v ČR rozdělit do následujících skupin:

- Medializace, osvěta a vzdělávání;
- Politická podpora;
- Financování MA21;
- Hodnocení MA21.

3.1 *MEDIALIZACE, OSVĚTA A VZDĚLÁVÁNÍ*

Povědomí a znalosti obyvatel, pracovníků veřejné správy a politické reprezentace jak specificky o MA21, tak o širších souvislostech v rámci problematiky udržitelného rozvoje je stále nízké. A to i přesto, že v oblasti medializace MA21 a vzdělávání byly či jsou realizovány mnohé aktivity.¹ Udržitelný rozvoj je často nahlížen jako „ochrana životního prostředí“ či „ekologie“. Také vnímání MA21 je odlišné od zamýšlené role tohoto nástroje - tj. MA21 je často považována za pouhé zapojování veřejnosti nebo segmentována na dílčí aktivity bez systémového rámce a postupu ke zlepšování reálného stavu. V některých případech je vlivem zásadní role veřejné správy v MA21 zkreslen její význam jako formální nebo teoretické záležitosti, bez dopadů na reálné fungování obce a „každodenní život“.

Tento stav je mimo jiné podmíněn skutečností, že výše uvedeným cílovým skupinám nejsou v dostatečné míře zprostředkovávány srozumitelné informace. Na regionální či místní úrovni jsou v médiích obvykle uváděny konkrétní výstupy a projekty související s rozvojem území případně i s MA21, nikoliv však MA21 jako metoda, v celostátních médiích je problematika udržitelného rozvoje či MA21 zmiňována velmi okrajově. Stále zůstává prostor k rozsáhlejší propagaci praktických dopadů realizace MA21 a vazeb na místní podmínky, příkladů dobré praxe, vazeb MA21 na plánování apod. Není dostatečná nabídka možností systematického vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje, resp. MA21.

¹ V roce 2006 vydalo MŽP publikaci „Místní Agenda 21 - informace, postupy, kritéria“ i s doprovodným CD, Národní síť Zdravých měst realizuje akreditovaný vzdělávací program k MA21 (pro koordinátory a politiky MA21), byla zřízena internetová databáze DobráPraxe MA21, Technická univerzita Liberec realizuje akreditovaný kurz k územně analytickým podkladům pro zástupce místních samospráv (zahrnující mimo jiné informace k MA21), apod.

S nedostatkem povědomí a znalostí je spojena nízká motivace politické reprezentace k účasti v procesech MA21, skepse pracovníků veřejné správy a také pasivita obyvatel - tu je však nutné vnímat v souvislosti s obecně nízkým zájmem o „věci veřejné“ v České republice. Lze předpokládat, že vyšší informovanost a rozsáhlejší znalosti přispějí ke zvýšení zájmu o danou problematiku a její podporu.

3.2

POLITICKÁ PODPORA

Z hlediska politické podpory lze konstatovat postupnou změnu vnímání problematiky MA21 zejména na centrální úrovni - přestože je MA21 stále primárně agendou v gesci Ministerstva životního prostředí, některé další resorty také realizují aktivity přímo v rámci podpory MA21 či úzce související. Ministerstvo pro místní rozvoj např. koordinuje Pracovní skupinu pro udržitelný rozvoj regionů, obcí a území - na setkáních této pracovní skupiny jsou členům (tj. zejména představitelům krajů) pravidelně podávány informace o MA21 jako o jedné z moderních metod řízení municipalit (a regionů). Problematika MA21 je také projednávána v rámci Odborné sekce kvality ve veřejné správě Rady kvality ČR (Rada kvality je v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, odborná sekce pak v gesci Ministerstva vnitra). Ministerstvo vnitra zařizuje oceňování kvality MA21 (Cena za kvalitu ve veřejné správě MV), v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je implementace Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj 2008 - 2015. Stále však existuje prostor pro zapojení dalších resortů, jejichž agenda s udržitelným rozvoje na místní úrovni resp. s MA21 souvisí (např. doprava, kultura, finance).

Chybí ucelený systém koordinace podpory MA21 na krajské úrovni - tato agenda je v některých regionech roztříštěná a v rámci celé republiky nevyvážená. Je však zároveň nutné konstatovat, že některé kraje se o MA21 zajímají a např. Kraj Vysočina systematicky MA21 podporuje na svém území a rozvíjí na krajské úrovni.

Na krajské i místní úrovni je nezájem politiků často zdůvodňován nedostatkem času. Důvodem také může být neochota měnit zažité postupy při plánování a koordinaci rozvoje kraje, obce či území, dále také (z pohledu politické reprezentace) nejasné pozitivní dopady, které MA21 může přinést.

Nízká míra podpory zejména na místní úrovni ústí v nedostatečné personální zajištění implementace principů MA 21 uvnitř úřadů a také v nedostatek aktivních jedinců, kteří jsou ochotni participovat v rámci realizace MA21.

Problematiku financování MA21 lze rozdělit na tři oblasti - (ne)existence finančních zdrojů, jejich zaměření a obtížnost jejich čerpání. Významným finančním zdrojem byl v uplynulých třech letech Revolvingový fond MŽP, který umožňoval financování aktivit přímo se týkajících zavádění a realizace MA21. S ohledem na úsporná opatření v rámci ČR nebude moci MŽP nadále pokračovat v uvedeném financování. Ostatní resorty na MA21 přímo zaměřené zdroje nenabídnou.² Další existující zdroje (např. tzv. blokované granty Finančního mechanismu EHP/Norska, koordinované Národním vzdělávacím fondem, prostředky z operačních programů SF EU apod.) mohou sloužit k financování aktivit souvisejících s MA21, resp. na realizaci výstupů z MA21. Nabídka těchto zdrojů je poměrně široká, stejně jako je široké spektrum výstupů, projektů a aktivit v rámci MA21 (v nejrůznějších oblastech života obcí a regionů). Jako hlavní problém lze tedy označit omezené finanční zdroje na podporu samotného zavádění procesů MA21.

Na krajské úrovni existuje krajský dotační program pro MA21 Kraje Vysočina. Na místní úrovni jsou prostředky na realizaci MA21 čerpány především z obecních rozpočtů - jejich výše je však většinou nedostatečná.

MA21 byla oficiálně zahrnuta mezi metody kvality veřejné správy v ČR, nicméně MA21 a s ní spojená zvýšená kvalita řízení, a tedy i realizovaných projektů, není systémově zvýhodňována při financování z jednotlivých finančních zdrojů.

Chybí podpora víceletých projektů (3 - 5 let) - stávající programy jsou zejména krátkodobé a neumožňují tak stabilizaci procesů MA21 v obcích. Jejich parametry jsou vhodnější spíše pro větší obce a města, předpokládají dostatečnou lidskou i finanční kapacitu aparátu obce a motivované vedení obce, což zejména v případě malých obcí znesnadňuje či znemožňuje získání finanční podpory.

V souvislosti s Revolvingovým fondem MŽP bylo možné zaznamenat názory, které konstatovaly zvýšenou administrativní náročnost získání této podpory (komplikovaná kritéria apod.), což mohlo být limitujícím faktorem zejména v případě menších obcí. Na druhou stranu je v této souvislosti nutné uvést, že podmínky určující obsah žádosti (včetně příloh) procházely postupným vývojem a konkrétní návrhy byly řešeny administrátorem fondu tj. odborem fondů EU MŽP.

² MA21 např. není podporována z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, ač některé další nástroje zvyšování kvality ve veřejné správě z tohoto programu podporovány jsou.

3.4

HODNOCENÍ MA21

Hodnocení MA21 je zaměřeno především na splnění administrativních kritérií, nikoliv na reálné dopady na vývoj obce a území. Chybí soubor kritérií a metody pro hodnocení dopadů MA21 na reálný vývoj území,³ není doposud přijata oficiální sada indikátorů pro hodnocení udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni.⁴

V oblasti indikátorů udržitelného rozvoje jsou realizovány některé aktivity a výzkumné projekty - např. výzkumný projekt k indikátorům udržitelného rozvoje (Centrum pro otázky životního prostředí UK, Univerzita Hradec Králové, TIMUR).

³ Tato problematika je řešena v rámci metodiky hodnocení kategorie A MA21 - v roce 2011 proběhne její pilotní testování.

⁴ Probíhá příprava základních sad indikátorů pro krajskou i místní úroveň v rámci implementace SRUR - ve spolupráci orgánů RVUR (PS URROU, PSI, PS MA21), v garanci MMR a ČSÚ.

Zjištění a závěry, uvedené v předchozí kapitole, jsou níže shrnuty formou analýzy silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (tj. SWOT analýza):

Silné stránky (S)	Slabé stránky (W)
<p>S1: Existující struktura pro MA21 na národní úrovni (PS MA21 při RVUR)</p> <p>S2: Funkční metodická podpora (Databáze MA21 apod.), systém Kritérií MA21 a oceňování kvality MA21 (Cena za kvalitu ve veřejné správě MV)</p> <p>S3: Vzor systematické podpory MA21 na krajské úrovni (Kraj Vysočina)</p> <p>S4: Existence celostátní asociace několika desítek pokročilých MA21 (Národní síť Zdravých měst ČR) a existence neziskových organizací zaměřených na podporu MA21 a udržitelný rozvoj na místní úrovni</p>	<p>W1: Nedostatek povědomí obyvatel o problematice MA21 a udržitelného rozvoje</p> <p>W2: Nedostatečná politická podpora na centrální, krajské i místní úrovni (nedocení významu metody MA21 pro veřejnou správu)</p> <p>W3: Omezené finanční zdroje, jejich nevhodné zaměření (není zajištěna provázanost přidělování dotací s kvalitou místního rozvoje, který reprezentuje MA21) a obtížná dosažitelnost a nesystémové využití pro MA21.</p> <p>W4: Nízká úroveň aktivit resortů mimo MŽP, MMR, MV, MZD a MŠMT v oblasti MA21</p>
Příležitosti (O)	Hrozby (T)
<p>O1: Převádění MA21 do praxe a demonstrace reálných pozitivních dopadů</p> <p>O2: Využití operačních programů v období 2014 - 2020 a dalších významných zdrojů pro financování MA21</p> <p>O3: Systematizace podpory MA21 na národní a krajské úrovni a další rozvoj vzájemné spolupráce realizátorů MA21 (jak v rámci ČR, tak v mezinárodním měřítku)</p> <p>O4: Dosažení široké politické podpory problematice udržitelného rozvoje jako průřezového celospolečenského tématu</p>	<p>T1: Prohlubující se obecná pasivita obyvatel a jejich nezájem o „věci veřejné“</p> <p>T2: Nepříznivý ekonomický vývoj a s tím spojené omezování financí z veřejných rozpočtů</p> <p>T3: Formalizace některých MA21 bez dopadů na reálný vývoj obce (pouhé „výkaznictví“ ve snaze jakkoliv získat finance)</p> <p>T4: Nepochopení systémového základu MA21 jako nástroje k udržitelnému rozvoji (zaměření obcí pouze na dílčí aktivity vytržené ze souvislostí)</p>

Existuje značné povědomí o MA21 a o udržitelném rozvoji na místní úrovni jak mezi obyvateli, tak mezi politickou reprezentací - MA21 je vnímána jako prestižní celospolečenská záležitost a respektovaný stabilní nástroj zlepšování kvality veřejné správy. Do roku 2020 dojde ke zvýšení počtu dobře fungujících MA21 v ČR - obce a další subjekty aktivně usilují o zavedení MA21 a politická reprezentace poskytuje procesům MA21 dostatečnou morální a finanční podporu. Stále širší a kvalitnější realizace MA21 v obcích a regionech České republiky bude mít podpurný vliv na další demokratický vývoj občanské společnosti a na transparentnost a efektivitu veřejné správy.

Naplnění této vize dále předpokládá, že:

- Na podpoře rozvoje MA21 budou spolupracovat všechna relevantní ministerstva a kraje.
- Poskytovaná podpora bude zejména na centrální a regionální úrovni dostatečně koordinována.
- Do rozvoje MA21 budou zapojeny i svazky, sdružení či asociace, sdružující municipalitu a regiony na národní, regionální i místní úrovni, příp. působící v oblasti veřejné správy a udržitelného rozvoje.⁵
- Do rozvoje MA21 budou zapojeny i další relevantní instituce (ČSÚ apod.).
- Mezi jednotlivými subjekty MA21 a dalšími partnery bude probíhat intenzivní komunikace a výměna zkušeností - jak v rámci ČR, tak mezinárodně.
- Kvalita MA21 bude nadále sledována pomocí standardizovaného souboru kritérií.
- Budou stanoveny a pravidelně naplňovány základní sady indikátorů udržitelného rozvoje pro místní a regionální úroveň; budou využívány expertní metody hodnocení dopadů a efektivity MA21.

⁵ Např. Asociace krajů ČR, Svaz měst a obcí ČR, Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů ČR aj.

Jednotlivé cíle k rozvoji MA21 v ČR jsou členěny do pěti prioritních oblastí. K jednotlivým cílům je navrženo - jako podklad pro další diskusi - zaměření případných opatření. Tyto návrhy vycházejí z diskuse v rámci PS MA21 v předchozích dvou letech.

6.1 *PRIORITNÍ OBLAST 1: MEDIALIZACE, OSVĚTA, KOMUNIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ*

Cíl 1.1: Zajistit osvětu a šíření informací o MA21

Zaměření opatření:

- Zpracovat osvětové informační materiály o MA21 a udržitelném rozvoji

Zaměřit se na zpracování podkladových materiálů, které budou sloužit pro osvětu v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje jednotlivým cílovým skupinám na národní, regionální i místní úrovni.

- Realizovat osvětové informační akce

Konference a semináře budou realizovány pro jednotlivé cílové skupiny na národní, regionální i místní úrovni. Žádoucí je vzájemná koordinace mezi organizátory k omezení překryvů (jak věcných, tak časových) jednotlivých akcí - spolupráci při koordinaci může poskytovat PS MA21.

Cíl 1.2: Zajistit výměnu informací mezi partnery a členy MA21 jak v rámci ČR, tak v mezinárodním měřítku

Zaměření opatření:

- Dále rozvíjet webový portál pro MA21 a databázi praktických zkušeností v oblasti MA21

Portál pro MA21 bude dále provozován CENIA, českou informační agenturou životního prostředí, na adrese <http://ma21.cenia.cz/>. Webové stránky k širší problematice udržitelného rozvoje by mohly být zprovozněny např. v souvislosti s implementací Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR.

- Zpracovat a šířit příklady dobré praxe v MA21

Příklady dobré praxe budou zpracovávány zejména úspěšnými realizátory MA21 - např. jako jeden z výstupů úspěšného získání či obhajoby dané kategorie MA21. Lze však využít také příkladů z obcí, měst či krajů, které doposud nejsou zařazeny v databázi

MA21, přesto však realizují aktivity, které mohou být v rámci MA21 prezentovány jako příklad dobré praxe.

- Posilovat národní spolupráci v oblasti MA21 a přenos dobré praxe

Podporovat síťovou a asociační spolupráci mezi realizátory MA21 k přenosu zkušeností a dobré praxe a k dalšímu intenzivnímu rozvoji MA21 v ČR.

- Posilovat mezinárodní spolupráci v oblasti MA21

Zaměřit se na posílení spolupráce s ICLEI⁶ a dalšími mezinárodními organizacemi s tematikou MA21, a dále na twinningové přeshraniční aktivity mezi realizátory MA21. Opatření napomůže plnění mezinárodních závazků ČR (Charta evropských měst směřujících k trvale udržitelnému rozvoji - Aalborgská charta, Lipská charta o udržitelných evropských městech apod.).

Cíl 1.3: Zajistit dostatečné možnosti vzdělávání

Zaměření opatření:

- Pokračovat v systému certifikovaného vzdělávání koordinátorů MA21
- Rozšířit systém vzdělávání dalších cílových skupin (politiků, úředníků, pedagogických pracovníků, podnikatelů, NNO i široké veřejnosti)

Cíl 1.4: Kvalitně zpracovanými informacemi a podklady motivovat média k medializaci témat souvisejících s MA21 a udržitelným rozvojem a přispět tak ke vnímání MA21 jako veřejného tématu

Zaměření opatření:

- Propagovat problematiku udržitelného rozvoje a MA21 za využití všech typů médií (tisk, rozhlas, TV, internet) na místní i celostátní úrovni

S využitím výstupů předchozích cílů a opatření budou informace o udržitelném rozvoji a MA21 zprostředkovávány médiím. Významnou roli budou hrát specializované útvary (odborné odbory vnější komunikace apod.) jednotlivých úřadů - pro efektivní realizaci opatření je však žádoucí jejich vzájemná koordinace, kterou může zajistit PS MA21.

⁶ ICLEI - Local Governments for Sustainability je mezinárodní organizace, založená v roce 1990 jako Mezinárodní rada pro místní environmentální iniciativy (International Council for Local Environmental Initiatives)

6.2 *PRIORITNÍ OBLAST 2: FINANCOVÁNÍ*

Cíle:

Cíl 2.1: Zvýšit dostupnost finančních zdrojů a spojit jejich čerpání s kvalitou místního rozvoje

Zaměření opatření:

- Zajistit odborné kapacity na zavádění, realizaci a hodnocení MA21

V závislosti na dostupnosti prostředků bude podporováno zavádění a realizace MA21 v rámci resortů a krajů. Budou koordinovány nutné odborné kapacity a další vzdělávání v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje.

- Realizovat soutěže v MA21 s motivační podporou

Primárně bude realizována národní soutěž mezi aktivitami v rámci MA21, podpořeny budou také případné celostátní či regionální soutěže. Ocenění úspěšných uchazečů bude poskytnuto ve formě podpory dalšího rozvoje aktivit MA21, případně jinými formami (účast na mezinárodních fórech apod.).

Cíl 2.2: Koordinovat zaměření finančních zdrojů zejména na národní úrovni

Zaměření opatření:

- Jednotlivé resorty budou hledat možnosti financování aktivit v rámci podpory MA21 v souladu s touto koncepcí

Pro efektivní využívání dostupných financí (viz cíl 2.1) je nezbytně nutná koordinace mezi jednotlivými poskytovateli podpory (tj. zejména resorty, případně kraji). S ohledem na účel PS MA21 by zaměření jednotlivých finančních zdrojů v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje mělo být diskutováno v pravidelných intervalech (1x ročně) na této platformě s cílem dosáhnout shody na konkrétních aktivitách, které je žádoucí podpořit atd.

6.3 *PRIORITNÍ OBLAST 3: POLITICKÁ PODPORA, STÁTNÍ A ÚZEMNÍ VEŘEJNÁ SPRÁVA*

Cíl 3.1: Dosáhnout efektivní meziresortní spolupráce a komunikace mezi jednotlivými úrovněmi (stát - kraj - obec)

Zaměření opatření:

- Posilovat kvalitní administrativní zázemí pro MA21 na všech úrovních

Na národní úrovni pokračovat v aktivitách PS MA21 a dále usilovat o hlubší zapojení těch resortů, které doposud v rámci PS MA21 nebyly aktivní (případně jen omezeně) a posílit také roli krajů. Podpořit kraje a obce při vytváření administrativního a organizačního zázemí pro MA21. V pravidelných intervalech organizovat setkání k výměně zkušeností a koordinaci aktivit na jednotlivých úrovních.

Cíl 3.2: Posílit politickou poptávku po MA21 na regionální a místní úrovni

Zaměřené opatření:

- Realizovat specifické osvětové aktivity pro politiky, vedení obcí a vedení úřadů na místní, regionální i celostátní úrovni

Při plánování aktivit (v krátkodobém horizontu) v prioritní oblasti 1 vybrat a realizovat aktivity, které budou specificky zaměřeny na politickou reprezentaci a zástupce úřadů. Osvětová činnost a vzdělávání má zásadní význam zejména v období po volbách. Lze např. začleňovat informace o MA21 a udržitelném rozvoji do příruček pro starosty a zastupitele.

Cíl 3.3: Podporovat používání MA21 jako součást strategického plánování a řízení

Zaměřené opatření:

- Podporovat propojení MA21 s existujícími postupy, které ovlivňují rozvoj území

Účelem opatření je posílit využití MA21 např. v oblasti územního plánování či posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (SEA) a přispět tak k řešení vazeb mezi strategickým a územním plánováním. V případě, že aktivity MA21 jsou v daném území realizovány, je žádoucí informovat úřady odpovědné za strategické a územní plánování o možnostech využití MA21 jako jednoho ze vstupů pro příslušné plánovací procesy.

- Doporučovat MA21 při přípravě relevantních koncepčních dokumentů

Při zpracovávání či aktualizaci koncepčních dokumentů a metodických pokynů zdůrazňovat (např. na základě diskuse v rámci PS MA21) roli a možné využití MA21 s cílem odpovídajícího zohlednění MA21 v těchto dokumentech (mimo jiné i jako jednoho z nástrojů pro implementaci SRUR na regionální a místní úrovni).

6.4

PRIORITNÍ OBLAST 4: KVALITA PROCESŮ MA21

Cíl 4.1: Systematicky sledovat a vyhodnocovat kvalitu jednotlivých MA21 a jejich dopady na udržitelný rozvoj

Zaměření opatření:

- Dále rozvíjet metodická doporučení pro kvalitní postupy k zavádění MA21
Vycházet zejména z praktických zkušeností a osvědčených postupů pokročilých realizátorů MA21.
- Dále posilovat postupy hodnocení kvality MA21
Zpracovat metodický postup pro hodnocení MA21 v kategorii A.
- Přijmout a využívat sadu indikátorů pro měření udržitelného rozvoje na regionální a místní úrovni
Připravované základní sady indikátorů pro krajskou i místní úroveň přijmout na platformě PS MA21 a RVUR a podporovat jejich využívání jednotlivými kraji a obcemi.
- Zaměřit se na odborné hodnocení udržitelného rozvoje na místní úrovni
S využitím výstupů předchozích opatření zpracovat metodický návod pro hodnocení udržitelného rozvoje na místní úrovni (včetně monitoringu, benchmarkingu apod.) a realizovat školení k této problematice.

7 *IMPLEMENTACE KONCEPCE*

7.1 *ZÁKLADNÍ PRINCIPY IMPLEMENTACE*

Úlohou Koncepce podpory MA21 v ČR je zejména vytvoření národního systémového rámce pro koordinovanou podporu a rozvoj MA21 v ČR.

Je zřejmé, že odpovědnost za další rozvoj MA21 leží na všech aktérech a partnerech, nicméně hlavní „tíha“ implementace koncepce bude spočívat na jednotlivých centrálních orgánech veřejné správy.

S ohledem na středně až dlouhodobý horizont koncepce (2020) byla z opatření, navržených v kapitole 6, vybrána ta opatření, která je žádoucí realizovat v období 2012 - 2013. K těmto prioritním opatřením byly na základě jednání s příslušnými resorty navrženy příslušné aktivity včetně určení odpovědného resortu (či resortů). Tato opatření a aktivity tvoří Akční plán koncepce pro období 2012 - 2013, který je uveden v kapitole 9 Koncepce.

7.2 *AKTUALIZACE KONCEPCE*

Implementace koncepce bude monitorována a pravidelně vyhodnocována (viz následující kapitola) - na základě výstupů vyhodnocování bude navržena aktualizace koncepce, a to zejména na úrovni jednotlivých cílů a opatření.

8 MONITORING

8.1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY MONITORINGU

Monitoring koncepce se principiálně skládá ze dvou procesů (systémů):

1. Sledování rozvoje MA21 v ČR tj. stavu (kvality, kvantity atd.) MA21 v ČR.
2. Sledování plnění koncepce a akčního plánu tj. příspěvku jednotlivých institucí k řešení priorit a realizaci opatření a aktivit.

8.2 SLEDOVÁNÍ ROZVOJE MA21 V ČR

Informace o stavu MA21 - tj. o celkovém počtu MA21, obcí či regionů v jednotlivých kategoriích MA21 apod. - jsou k dispozici v Databázi MA21 (viz <http://ma21.cenia.cz>). Databáze je spravována CENIA, českou informační agenturou životního prostředí a je pravidelně aktualizována.

8.3 SLEDOVÁNÍ PLNĚNÍ KONCEPCE

Příslušné instituce, které jsou odpovědné za realizaci opatření a aktivit, navržených v Akčním plánu pro období 2012 - 2013, budou každoročně podávat PS MA21 RVUR informace o jejich příspěvku k implementaci koncepce.

Na základě těchto informací bude periodicky (minimálně jednou za dva roky) zpracována „Zpráva o plnění Koncepce podpory MA21 v ČR“, která zhodnotí stupeň realizace v jednotlivých prioritách a cílech, stručně popíše hlavní aspekty implementace koncepce a podá předběžný návrh na její případnou revizi. Zpráva bude sloužit pro posouzení míry implementace koncepce - v rámci hodnocení může být podán návrh na případné operativní změny priorit / cílů jejich reformulací a/nebo jejich odstranění nebo doplnění. Zpráva bude pravidelně zveřejňována v resortních periodikách a dalších tištěných médiích.

9.1 ÚČEL AKČNÍHO PLÁNU

Akční plán představuje implementaci koncepce pro období 2012 - 2013. S ohledem na středně- až dlouhodobý horizont koncepce (2020) byla z navržených opatření vybrána ta opatření, která je žádoucí realizovat v období 2012 - 2013. K těmto prioritním opatřením byly na základě jednání s příslušným resorty navrženy odpovídající aktivity spolu s určením odpovědnosti za jejich realizaci.

9.2 FINANČNÍ RÁMEC AKČNÍHO PLÁNU

Realizace jednotlivých aktivit nemá vliv na veřejné rozpočty - potřebné činnosti jsou již zahrnuty do běžných rozpočtů odpovědných resortů.

Některé navržené aktivity je možné finančně podporovat v souladu s § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, a dále také programovými projekty z výdajů Technologické agentury ČR nebo podle písmene d) z projektů řešených v rámci programů územních samosprávních celků.

Další možnosti financování je na základě veřejných zakázek podle § 2 odst. 2 písm. g) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, které vypisuje na základě předchozí specifikace výzkumných potřeb příslušného orgánu státní moci pro daný rok Technologická agentura ČR (viz např. program BETA vyhlášený k 10. 2. 2011).

Na podporu vzdělávacích aktivit lze využít výzev v rámci Prioritní osy 3 „Další vzdělávání“, Oblast podpory 3.2 „Podpora nabídky dalšího vzdělávání“ Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

9.3 OPATŘENÍ A AKTIVITY

9.3.1 Opatření 1: Zajistit odborné kapacity na zavádění, realizaci a hodnocení MA21

V závislosti na dostupnosti zdrojů bude zavádění MA21 realizováno resorty a kraji. Dále budou koordinovány nutné odborné kapacity a další vzdělávání v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje.

Aktivita 1.1	Zajistit hodnocení kategorie A a obhajoby kategorie B MA21
Popis:	V roce 2011-12 proběhne pilotní (testovací) hodnocení žadatelů o kategorii A, na základě kterého bude upravena příslušná metodika. V dalších letech pak toto hodnocení bude již probíhat standardizovaným postupem popsáním v metodice pro hodnocení kategorie A MA21.
Odpovědnost:	Ministerstvo životního prostředí
Poznámky:	Nutné náklady na straně žadatelů o kategorii A budou od roku 2012 hrazeny z rozpočtů municipalit.

Aktivita 1.2	Zajistit odborné kapacity pro oblast zdraví
Popis:	Odborníci na problematiku veřejného zdraví a jeho ochrany z řad pracovníků Ministerstva zdravotnictví, místně příslušných orgánů ochrany veřejného zdraví (tj. krajských hygienických stanic), zdravotních ústavů a Státního zdravotního ústavu poskytnou odborné kapacity při tvorbě i hodnocení MA21 (zejména pro kategorii A) tak, aby byla zahrnuta problematika zohlednění aspektů zdraví ve všech politikách, a dále v rámci zpracovávání analýz zdravotního stavu obyvatel pro účely zdravotních plánů měst.
Odpovědnost:	Ministerstvo zdravotnictví
Poznámky:	

Aktivita 1.3	Jednat o zařazení problematiky MA21 a udržitelného rozvoje do systému vzdělávání veřejné správy
Popis:	Problematika MA21 a udržitelného rozvoje by měla být ve spolupráci s Národní sítí zdravých měst zařazena do systému vzdělávání veřejné správy jako součást povinného vzdělávání (vstupní školení).
Odpovědnost:	Ministerstvo vnitra a další příslušné resorty
Poznámky:	

9.3.2

Opatření 2: Realizovat specifické informační a osvětové aktivity pro politiky, vedení obcí, vedení úřadů a významné oborové skupiny na místní, regionální i celostátní úrovni

Je nutné realizovat aktivity, které budou specificky zaměřeny na politickou reprezentaci a zástupce úřadů. Lze např. začleňovat informace o MA21 a udržitelném rozvoji do příruček pro starosty a zastupitele. Je také nezbytné šířit informace o MA21 a udržitelném rozvoji dalším významným oborovým skupinám a začlenit problematiku MA21 do existujících aktivit.

Aktivita 2.1	Podporovat MA21 v rámci Národní konference kvality ve veřejné správě
Popis:	MA21 bude i nadále začleněna do Cen za kvalitu ve veřejné správě, vyhlašovaných v rámci Národní konference kvality ve veřejné správě (NPQ), pořádané Ministerstvem vnitra. Téma MA21 bude nadále součástí NPQ.
Odpovědnost:	Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí
Poznámky:	

Aktivita 2.2	Začlenit MA21 do akcí v oblasti zdraví
Popis:	Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí uspořádá 1 x ročně seminář pro pracovníky zabývající se problematikou ochrany a podpory veřejného zdraví, kde budou diskutovány možnosti dalšího prosazování a implementace MA21 v regionech a možnosti zohlednění aspektů zdraví ve všech politikách. Současně bude iniciována a podpořena realizace seminářů v jednotlivých krajích ve spolupráci krajských hygienických stanic, krajských úřadů, Národní sítě zdravých měst, Sítí škol podporujících zdraví a dalších subjektů v souvislosti s plněním dokumentu Zdraví 21 a MA21.
Odpovědnost:	Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí
Poznámky:	

Aktivita 2.3	Zajistit osvětu o MA21 a udržitelném rozvoji pro školy
Popis:	Informace o MA21 budou zveřejňovány na internetových stránkách MŠMT, Národního ústavu pro vzdělávání a metodickém portálu pro Rámcové

	vzdělávací programy (www.rvp.cz).
Odpovědnost:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí
Poznámky:	

Aktivita 2.4	Zajistit šíření informací o možnostech využití brownfieldů
Popis:	V rámci informačních a osvětových aktivit MA21 budou šířeny informace o veřejné Národní databázi brownfieldů a možnostech jejich využití s cílem aktivně nabízet podnikatelům využití těchto ploch, a tím snižovat dopady průmyslových investic na životní prostředí v rámci realizace MA21 v jednotlivých obcích a regionech.
Odpovědnost:	Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s CzechInvest a PS MA21.
Poznámky:	

Aktivita 2.5	Využít MA21 jako jeden z nástrojů implementace Evropské úmluvy o krajině
Popis:	V souladu s článkem 4 Evropské úmluvy o krajině, který hovoří o provádění úmluvy při respektování principu subsidiarity a Evropské chartě místní samosprávy, je MA 21 ideálním nástrojem pro její naplňování na regionální a místní úrovni. V rámci podpory místním a regionálním samosprávám budou šířeny informace o možnostech naplňování úmluvy prostřednictvím MA 21 a příklady dobré praxe z ČR i zahraničí.
Odpovědnost:	Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem kultury a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (v rámci usnesení vlády 1049/2002 k Evropské úmluvě o krajině)
Poznámky:	

9.3.3

Opatření 3: Pokračovat v systému certifikovaného vzdělávání koordinátorů MA21 a rozšířit systém vzdělávání na další cílové skupiny

Nadále bude realizován systém certifikovaného vzdělávání koordinátorů MA21 a bude rozšířen systém vzdělávání dalších cílových skupin (politiků, úředníků, pedagogických pracovníků, podnikatelů, NNO i široké veřejnosti).

Aktivita 3.1	Zajistit odborné kapacity pro oblast zdraví
Popis:	Ministerstvo zdravotnictví a Státní zdravotní ústav

	poskytnou odbornou záštitu vzdělávání koordinátorů MA21 v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví.
Odpovědnost:	Ministerstvo zdravotnictví a Státní zdravotní ústav ve spolupráci s PS MA21
Poznámky:	

Aktivita 3.2	Zajistit proškolení pedagogů v problematice MA21
Popis:	Ve spolupráci s Národním institutem dalšího vzdělávání bude připraveno proškolení pedagogů v problematice MA 21 - tato bude začleněna do stávající nabídky specializačního studia pro školní koordinátory EVVO. Za účelem začlenění problematiky MA21 do výuky EVVO na školách bude mimo jiné zorganizován seminář pro učitele. Dále budou osloveni realizátoři specializačního studia k začlenění problematiky MA21 do jejich aktivit.
Odpovědnost:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (a Národní institut dalšího vzdělávání) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí
Poznámky:	

9.3.4 Opatření 4: Zvýšit prestiž MA21

Udělení nejvyšších kategorií MA21 bude spojeno s oceněním ze strany vysokých představitelů státu. Budou zpracovány (zejména úspěšnými realizátory MA21) a šířeny příklady dobré praxe - např. jako jeden z výstupů úspěšného získání či obhajoby dané kategorie MA21. Lze však využít také příkladů z obcí, měst či krajů, které doposud nejsou zařazeny v databázi MA21, přesto však realizují aktivity, které mohou být v rámci MA21 prezentovány jako příklad dobré praxe.

Aktivita 4.1	Zvážit možné zařazení nejpokročilejší kategorie MA21 pod Národní cenu kvality či jiné ocenění
Popis:	Bude iniciováno další jednání o způsobu realizace mezi MPO, MŽP a PS MA21..
Odpovědnost:	Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem vnitra a PS MA21
Poznámky:	

Aktivita 4.2	Identifikovat dobrou praxi a zpracovat případové studie
Popis:	PS MA21 vyzve k identifikaci dobré praxe související s MA21 jednotlivé resorty. Členové PS

	<p>MA21 vyberou vhodné příklady dobré praxe, které budou zadány ke zpracování.</p> <p>Ministerstvo práce a sociální věci jako jeden ze spolupracujících resortů doporučí města či regiony, v nichž úspěšně probíhá plánování sociálních služeb, v jehož rámci jsou uplatňovány některé ze zásad udržitelného rozvoje (zejména co se týče kvalitní veřejné správy, rozvoje občanského sektoru nebo zapojování a zjišťování názorů veřejnosti, zadavatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb). Zástupci těchto měst či regionů budou následně osloveni a požádáni o spolupráci při zpracování příkladů dobré praxe a o prezentaci zkušeností na příslušných akcích.</p> <p>Zpracované příklady budou publikovány v časopise Veřejná správa a dalšími způsoby dle možností členů PS MA21 a jednotlivých resortů.</p>
Odovědnost:	PS MA21 ve spolupráci s resorty
Poznámky:	

Aktivita 4.3	Zpracovat analýzu postoje podnikatelů k MA21
Popis:	V rámci analýzy budou identifikovány postoje a základní bariéry ovlivňující zapojení podnikatelů do MA 21. Zjištění a závěry budou využity při dalších aktivitách, směřujících k hlubšímu zapojení podnikatelského sektoru do realizace MA21 v jednotlivých obcích či regionech.
Odovědnost:	Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR.
Poznámky:	

9.3.5

Opatření 5: Doporučovat MA21 při přípravě relevantních koncepčních dokumentů

Při zpracovávání či aktualizaci koncepčních dokumentů a metodických pokynů zdůrazňovat roli a možné využití MA21 s cílem odpovídajícího zohlednění MA21 v těchto dokumentech jako jednoho z významných nástrojů pro implementaci SRUR na regionální a místní úrovni.

Aktivita 5.1	Realizovat opatření v rámci aktualizace příslušných koncepčních dokumentů a metodických pokynů
Popis:	Problematika MA21 bude v návaznosti na implementaci SRUR odpovídajícím způsobem zakotvena v národních strategických dokumentech (nových či aktualizovaných).

Odovědnost:	PS MA21 a jednotlivé resorty
Poznámky:	Jedná se mimo jiné o následující dokumenty: <ul style="list-style-type: none"> - Aktualizace Státní politiky životního prostředí (MŽP, 2011) - Aktualizace Dopravní politiky ČR a nová Dopravní politika ČR (MD, od roku 2013) - Aktualizace Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR - Zdraví pro všechny v 21. století (MZ, 2012) - Revize Rámcových vzdělávacích programů (2013) a Metodického pokynu pro EVVO (MŠMT) - Metodické a koncepční dokumenty Ministerstva práce a sociálních věcí

Aktivita 5.2	Zajistit distribuci aktuálních informací o MA21 na jednotlivé resorty
Popis:	K odpovídajícímu začlenění problematiky MA21 do koncepčních a strategických dokumentů musí mít jednotlivé resorty dostupné informace jak o stavu a aktuálním vývoji MA21 v ČR, tak o zahraničních aktivitách (např. odborná literatura, příklady dobré praxe, možnosti vzdělávacích akcí, konferencí apod.). Tyto informace budou šířeny prostřednictvím PS MA21, případně přímo určeným kontaktním osobám v rámci jednotlivých resortů.
Odovědnost:	PS MA21 ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí
Poznámky:	

9.3.6 *Opatření 6: Posilovat kvalitní administrativní zázemí pro MA21 na všech úrovních*

Na národní úrovni pokračovat v aktivitách PS MA21 a dále usilovat o hlubší zapojení těch resortů, které doposud v rámci PS MA21 nebyly aktivní (případně jen omezeně) a posílit také roli krajů. Podpořit kraje a obce při vytváření administrativního a organizačního zázemí pro MA21. V pravidelných intervalech organizovat setkání k výměně zkušeností a koordinaci aktivit na jednotlivých úrovních.

Aktivita 6.1	Zajistit účast zástupců resortů na činnosti PS MA21
Popis:	Jednotlivé resorty zajistí aktivní účast svých zástupců na jednáních a dalších aktivitách PS MA21.
Odovědnost:	Všechny resorty
Poznámky:	V nutných případech bude provedena re-nominace zástupců resortů.